

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ג

חלק ד – יוצא-לאור לש"פ וארא, מבה"ח שבט, היתש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

יוסף יצחק הכהן בן רישא

בקשר עם יום הולדתו החמישים

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה

ונחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציו

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

ויצליח בכל אשר יפנה באופן דלמעלה מדרך הטבע

נדפס על ידי משפחתו וידידיו שיחיו

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מלויבאוויטש וצוקללה"ה נבנ"ם זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. יום הבהיר ה' טבת, ה'תש"פ

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג

תורת מנחם כרך סז

הכולל את מאמרי דא"ח ושיחות קודש

מש"פ ויגש, ז' טבת - עד ש"פ ויקרא, ג' ניסן ה'תשל"ב

(הפרשיות והמועדים מתאימים לקביעות שנת תש"פ)

*

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות שלא ראו את אור הדפוס

שנלקמו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org ו:א www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתועדות מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ ויגש, חלק שני לש"פ ויחי, חלק שלישי לש"פ שמות).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ד טבת, ה'תש"פ,

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בייגעלייגט איז דאָ דאָס ערשינענע, וואָס האָפּענטליך וועט איר נוצען ניט נאָר פאַר זיך נאָר אויך פאַר אייערע גוטע פריינד און בפרט די וועלכע באַטייליגען זיך אין דעם שיעור וואָס איר לערנט, און השי"ת זאָל העלפען איר זאָלט אַנזאָגען גוטע בשורות אין דאָס אַלץ אויבען געזאָגטע.

ברכה.

נ.ב. באַ דער געלעגענהייט, וויל איך אויפּמערקזאָם מאַכען אייך, צו אָפּהיטען די תקנה, צו זאָגען יעדער טאָג נאָכן דאָוונען אין דער פריה דעם שיעור תהלים — ווי דער תהלים איז פאַרטיילט אויף די טעג פון חדש —.

[תרגום חפשי]

שמחתי לקבל את מכתבו מיום ג', בו כותב שמוצאו מחסידי ליובאוויטש; ולמרות שהגיע לאַמעריקא עוד בהיותו ילד, עדיין חסידות וליובאוויטש חקוקים בלבו.

וזה נותן לי תקוה שהדבר משפיע גם על המעשה בפועל, ז.א. להתנהג לפי ההוראות של תורתנו תורת חיים, ולא רק בימים קצובים של שבת ויום טוב, אלא גם מדי יום ביומו ("טאָג איין טאָג אויס") בחיי היום יומיים, שהרי זוהי תכלית בריאת האדם, כמה שכתוב, "את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם", וכשרוצים באמת — הבטיחו לנו רבותינו ז"ל: "הבא לטהר מסייעין אותו", ויתרה מזו, ש"אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה" (כלומר, שאף אם האדם מקדש את עצמו מלמטה לא יותר ממעט — מסייעין אותו מלמעלה, ונותנים לו היכולת להתקדש יותר ויותר).

בנוגע למה שכותב ושואל — נמסר הדבר למזכירות, ולכשיהיו בזה הידיעות הנצרכות, יכתבו לו.

מצורך פה מה שהופיע לאור, והתקוה אשר ישתמש בזה לא רק עבור עצמו אלא גם עבור ידידיו הטובים, ובפרט אלו המשתתפים בשיעור בו לומד; והשי"ת יעזור שיוכל לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

ברכה.

נ.ב. בהזדמנות זו ברצוני להעיר לו לשמור את התקנה לומר בכל יום אחר התפלה בבוקר את השיעור תהלים — כפי שנחלק התהלים לימי החדש —.

כה. יש להתעכב גם על ענין שאירע ברגע שלפנ"ז, אף שלכאורה הרי זה כאילו אירע במקרה — שהרי ידועה תורת הבעש"ט⁹⁶ שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, אפילו דבר הקשור עם דומם, ואפילו דבר שאינו קשור עם עצם ענין הדומם, אלא עם תנועה שלו, ואפילו לא עם התנועה עצמה, אלא באיזה אופן תהי' התנועה — גם על פרט זה חלה השגחה פרטית; וכמבואר במק"א⁹⁷ שזה קשור עם מחשבה הקדומה דאדם קדמון.

וכפי שגילה בעל ההילולא⁹⁷ עד כמה נוגע ענין זה:

בשעה שהלך פעם לטייל עם אביו, הנה בהיותו טרוד להתבונן בענין ששמע מאביו, תלש עלה מאילן — בלכתם במקום של אילנות — ומלל אותו בין אצבעותיו.

והעיר לו אביו על כך,

— אף שמצינו בגמרא במסכת שבת⁹⁸ (בסוגיא דמתן-תורה) בנוגע לאופן ההנהגה מצד הטיירדא בגירסא: "ההוא צדוקי דחזיי" לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידי' תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתי' דמא, אמר לי' עמא פזיזא כו'" —

שאיך לתלוש עלה מאילן ולמללו בין האצבעות בלי שימת לב, כיון שזהו פרט בהשגחה פרטית, והרי זה נוגע ביותר כו', כיון שאצל הקב"ה לא שייך לחלק בין ענין ההשגחה לשאר עניניו, כמ"ש רבינו הזקן⁹⁹.

ולהעיר גם מסיפור בעל ההילולא¹⁰⁰ שהזכרת הענין דהשגחה פרטית נתן לו כח לעמוד בנסיונות... בהיותו במאסר הנורא שהי' קשור עם משפט שפסק-דינו הי' היפך ענין החיים, כשנזכר בתיבות ספורות אלו ששמע אודות השגחה פרטית על עלה של אילן, ולא רק בנוגע למציאותו של העלה, אלא גם בנוגע לאופן תלישתו מן האילן כו'.

ואם הדברים אמורים בנוגע לצומח ודומם וכו' — עאכו"כ ובמש"כ וק"ו בנוגע למאורע הקשור עם יהודי, ובלשון הידוע¹⁰¹, שכל דבר שיהודי רואה או שומע יש בו הארה והוראה בנוגע לעבודתו את קונו ואת בוראו.

ובהתאם לכך, יש לקשר עם המדובר לעיל גם את הניגון שסיימו

96) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך. (100) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שיב וש"נ. ע' 163. וש"נ.

97) לקו"ד ח"א פד, ב. (101) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.

98) פח, סע"א. (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

99) ראה תניא שעהיה"א פ"ז.

לנגן זה עתה, שבו מדובר אודות "סלוזשבא יעוורייסקאָיאַ" (עבודה יהודית), כדלקמן.

כו. ענין העבודה ("סלוזשבא") ישנו בכל העמים כולם, אבל ישנו אופן מיוחד בענין העבודה ששייך רק אצל בני"י ("יעוורייסקאָיאַ"). ובהקדמה — שכל המציאות של בני אדם היא ענין החירות, להיפך מהמציאות של בעלי-חיים שאצלם אין ענין החירות, כיון שכל ענינם אינו אלא לשמש את בני אדם; ורק אצל בני אדם ישנו ענין החירות, כיון ש"אדם" הוא מלשון "אדמה לעליון"¹⁰², והרי ה"עליון" הוא באופן של חירות אמיתית, ולכן יכול להיות ענין החירות גם אצל בן אדם, ועאכו"כ אצל בני"י — "אתם קרויין אדם"¹⁰³, אמיתית ענין ה"אדם".

ובזה גופא — הנה "אני נבראתי לשמש את קוני"¹⁰⁴, להיות עבדו של הקב"ה, "אנא עבדא דקודשא בריך הוא"¹⁰⁵.

אך ישנו אופן מיוחד של עבודה שישנו רק אצל בני"י:

ישנו כלל (שנוגע להלכה) ש"עבדא בהפקירא נחא לי"¹⁰⁶, כך, שענין העבדות הוא היפך טבעו והיפך ענינו, שנעשה רק מצד ההכרח, ומצטער מזה, כיון שהענין ש"ניחא לי" ובו מונח התענוג שלו הו"ע ההפקירות, היפך ענין העבדות.

אבל ענין העבודה אצל בני"י ("סלוזשבא יעוורייסקאָיאַ") הוא להיפך — שלא זו בלבד שהוא "עבדא דקודשא בריך הוא", אלא הוא עושה זאת מתוך רצון ותענוג אמיתי.

וכמבואר בארוכה בהמשך תרס"ו¹⁰⁷, שתכלית העילוי בעבד היא — שדוקא מצד זה שאינו מציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא מציאות האדון,

— וכידוע המבואר בחידושי הרשב"א¹⁰⁸ בפירוש "מה שקנה עבד קנה רבו"¹⁰⁹, שאין זה באופן שתחילה קונה העבד, ואח"כ נקנה לרבו, אלא מלכתחילה "קנה רבו", כיון שהעבד אינו מציאות לעצמו כלל — הנה התענוג שלו הוא תענוג האדון.

כלומר: אין הכוונה שאצל העבד יש רק ענין העבדות באופן של

(102) ראה שלי"ה ג, רע"א. ועוד.
 (103) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
 (104) משנה וברייתא קידושין בסופה.
 (105) זח"ב ר, א.
 (106) גיטין יג, א. וש"נ.
 (107) ע' שי ואילך.
 (108) קידושין כג, ב.
 (109) פסחים פח, ב. קידושין שם.

האדם, ובמיוחד אצל יהודי, הגוף והנשמה יחדיו יהלכו; וכאשר בנשמה נמצא דבר שהוא מאיר ומחמם, וזה נובע מדורות של הורים וזקנים שהתחממו וספגו בתוכם את אור החסידות, ודאי הדבר שהשייטת גם ימלא בבריאות הגוף — שלאורך ימים ושנים טובות יוכלו, באופן טוב, לעשות ולפעול בעניני תורה ומצות, בלב שמח וביד רחבה.

בברכה לבריאות ומע"ט.

ב

בי"ה, ג' אדר תשי"ט
 ברוקלין

מר זלמן צבי שי

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען אייער בריף פון יום ג' אין וועלכען איר שרייבט, אַז איר שטאַמט פון די ליובאַוויטשער, און חאַטש איר זייט געקומען אין אַמעריקא נאָך אַלס אינגעל, דאָך איז חסידות און ליובאַוויטש באַ אייך איינגעקריצט אין האַרצען.

וואָס דאָס גיט מיר האַפנונג, אַז דאָס באַווירקט אויך די טהאַטזאַכען, ד.ה. אויפפירען זיך לויט די אָנווייזונגען פון תורתנו תורת חיים, און ניט נאָר אין באַשטימטע טעג פון שבת און יום טוב, נאָר אויך טאָג איין טאָג אויס אין דעם טאָג טעגליכען לעבען, וואָס דאָס איז דאָך דער תכלית פון בריאת האדם, כמה שכתוב, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, און אַז מען וויל אויף אַ אמת האַט רבותנו ז"ל אונז מבטיח געווען, כל הרוצה לטהר מסייען אותו, און נאָך מער, אַז אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, (אַז אַ מענטש הייליקט זיך חאַטש ניט מער ווי אַביסעל) מקדשין אותו הרבה מלמעלה (איז פון דער הויך העלפט מען עם און מיגט די מעגליכקייטען צו הייליקען זיך מער און מער).

בהנוגע צו אייער שרייבען און אַנפראַגעס, איז דאָס איבערגעגעבען געוואָרען צו דער מזכירות, און ווען עס וועט זיין די נויטיגע ידיעות אין דעם, וועט מען אייך שרייבען.

ב

מר זלמן צבי: נעמצאָו, נויפאַרט (ר.א. [= ראָד איילענד]).
 כמה שכתוב, את האלקים ירא .. כל האדם: קהלת יב, יג.
 כל הרוצה לטהר מסייען אותו: ראה שבת קד, א. וש"נ.
 אדם מקדש עצמו כו': ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.

הוספה

בי"ה. יו"ד מני"א תשי"ג
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה"ר יצחק שיי
וזוגתו מרת איטא חנה תחי

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרה"ג הווי"ח אי"א עוסק בצי"צ מוה"ר יוסף שיי הלוי וויינבערג, וועלכער שרייבט מיר אויך וועגען אייער פריינדליכע אויפנאָמע, און ווי איך הער שטאַמט איר פון גזע אני"ש, בין איך געווען צופרידען צו זעהען אין דעם אַ סימן אַז אייער אָפּשטאַם איז ליכטיג און וואַרים באַ אייך און דריקט זיך אויס אויך אין מעשה בפועל,

עס איז באַוואוסט וואָס עס ווערט געבראַכט אין ספרים און מער באריכות אין חסידישע ספרים, און וואָס עס איז אויך פאַרשטענדליך אין שכל, אַז באַ אַ מענשן און ספעציעל באַ אידען, איז דער גוף און די נשמה גייען צוזאַמען, און ווען אין דער נשמה איז פראַן אַ זאָך וואָס לייכט און וואַרימט און דאָס קומט פון דורות עלטערען און זיידעס וועלכע האָבען זיך געוואַרעמט און אַריינגעזאַפט אין זיך דאָס ליכט פון חסידות, איז אַ זיכערע זאָך אַז השי"ת וועט אויך ממלא זיין אין געזונט פון גוף, אַז לאריכות ימים ושנים טובות זאָלט איר אין אַ גוטען אופן קענען טאָן אין תורה ומצות מיט אַ פרייליכער האַרץ און מיט אַ ברייטער האַנט.

ברכה צו געזונט און מע"ט.

[תרגום חפשי]

שמחתי לקבל פ"ש מהם ע"י הרה"ג הווי"ח אי"א עוסק בצי"צ מוה"ר יוסף שיי הלוי וויינבערג, שגם כותב לי אודות הקבלת-פנים הידידותית שלהם, וכפי ששומע אני — מוצאם מגזע אני"ש, שמחתי איפוא לראות בזה סימן אשר מוצאם מאיר וחס אצלם, וגם מתבטא במעשה בפועל.

ידוע המובא בספרים, ובארוכה יותר בספרי חסידות, וגם מובן הוא בשכל — שאצל

מוה"ר יצחק .. מרת איטא חנה: קרופאַט, יאָהניסבורג.

קבלת-עול, ואין אצלו כח התענוג, כח הרצון וכו', אלא אדרבה: דוקא יש לו רצון ותענוג, כך, שעבודתו היא מתוך תענוג (היפך הענין ד"בהפקירא ניחא לי"), אלא שכל מציאותו היא מציאות האדון, כך שהתענוג שלו הוא תענוג האדון.

ומובן, שבמצב כזה לא שייך שיעשה חשבון, שכיון ש"בהפקירא ניחא לי", ינסה למצוא תירוץ להתחמק מהעבודה, להעבירה למישהו אחר וכו' וכו' — כי, כאשר תענוג האדון נעשה התענוג שלו, הרי מעצמו מובן שבשמעו שישנו רצון וציווי האדון שיעשה ענין פלוני, הנה לכל לראש עושה זאת;

ולאחרי כן, הנה כיון שיש לו גם ענין של שכל — שזהו אמנם שכל האדון, אבל הוא צריך להשתמש בשכל זה — רוצה גם להבין זאת. והיינו, שרצונו שגם מצד שכלו תהי' כל מציאותו מציאות האדון, ולכן רצונו שיונח אצלו שכל האדון, שמצדו בא ציווי ופקודת האדון.

כז. וזהו כללות הענין שנאמר בגמרא במילים קצרות — שבנ"י קיבלו את התורה (שעז"ני¹⁰¹ "היום הזה נהיית לעם") ע"י הקדמת "נעשה" ל"נשמע"⁹⁸:

לכל לראש — צריך להיות הענין ד"נעשה".

וכיון שהתורה היא תורת אמת, הרי מובן שכוונת התורה שהענין ד"נעשה" יהי' באמת — שצריך להיות מונח בזה בכל מציאותו: מתוך קבלת-עול, רגש שבלב, הבנה שבשכל, רצון ותענוג, שבאופן כזה העשי' היא באמת, שהרי לולי זאת, עושה זאת חצי אדם, שלישי אדם — רק חלק מסויים מהאדם, ולא כל האדם, ולכן אין זו עשי' אמיתית, כיון שחלק ממנו נשאר מבחוץ.

ומזה מובן, שכאשר תורת אמת אומרת שהיא ניתנת באופן שבנ"י מקדימים "נעשה" ל"נשמע" — הרי זו עשי' יהודית ("סלזשבא יעוורייסקא"י"), שנעשית בתענוג ובשמחה ובטוב לבב.

כח. וזהו משנת"ל בארוכה בנוגע לענין המסירות-נפש — אפילו במצב של הרווחה והרחבה — שאין זה באופן שנאנח על זה שצריך למסור נפשו, אלא אדרבה: יש לו תענוג מאין כמוהו, שלא זו בלבד שביכלתו לעבוד את הקב"ה ע"י ה"כלים" של הנשמה, בחלק הנשמה שבא בהתלבשות ובמדידה והגבלה בגוף, אלא הוא מוסר את כל נפשו להקב"ה.

וכפי שמבאר רבינו הזקן¹¹¹ בנוגע לענין העקדה: "זריזותי" דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד העולם",

וממשיך לבאר: "כי העקדה עצמה אינה נחשבת כ"כ לנסיון גדול לערך מעלת א"א ע"ה, בשגם כי ה' דיבר בו קח נא את בנך כו', והרי כמה וכמה קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה' גם כי לא דיבר ה' בם", כך, שבשביל זה אין צורך בהפלאה של אברהם אבינו להזכיר את נסיון העקדה בכל יום ויום,

אלא החידוש הוא — "שא"א ע"ה עשה זאת בזריזות נפלאה, להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו".

כלומר: למרות שענין העקדה ה' לא רק היפך טבע האדם שיש לו אהבה עצמית לבנו יחידו, אלא גם היפך טבעו של אברהם בעבודת ה', שנקרא "אברהם אוהבי"¹¹², כיון שעבודתו היתה בענין החסדים: הכנסת אורחים, גמילות חסדים וכו', הנה גם ענין זה שהי' היפך כל חייו בעבודת ה', לא זו בלבד שקיימו בפועל, אלא "עשה זאת בזריזות נפלאה, להראות שמחתו וכו'" (ככל הלשונות שמבאר שם, שזהו ענין הדורש ביאור לעצמו).

ומסיים: "וממנו למדו רז"ל לקיום כל המצוות כו'" — שהרי התורה אינה ספר של סיפורים יפים, אלא ספר של הוראות, כך, שזוהי הוראה והלכה לכל אחד מישראל שקורא ולומד פרשת העקדה — ללמוד מזה ש"וישכם אברהם בבוקר", "נודרו למצוה", ויחבוש את חמורו, "הוא בעצמו ולא צוה לאחד מעבדיו"¹¹³ (אע"פ שהי' זה רק ענין של מכשירי מצוה והכנה למצוה, ככל הגדרים שבריוחוק הערך בין "ויחבוש את חמורו" לקיום הציווי עצמו), בגלל שמחתו וחפצו כו'.

כט. וענין זה בא בהמשך להמדובר לעיל (ס"ו) אודות צו השעה — שאין צורך להסתובב ולחשוב כיצד יכול לעבוד את ה', או באותיות פשוטות יותר: מהו תפקידו היום, במצב ההוה בעולם ואצל בני — כיון שחסכו ממנו את כל החקירה ודרישה, שהרי הנוער היהודי בא ומרעיש (מתוך "טומל" ו"שטורעם") שהם נמצאים ב"חלל ריק", כיון שחינכו אותם ל"ריקנות", והם רוצים תוכן בחיים.

וכאמור לעיל הדוגמא מענין הצדקה — שיש דין בשו"ע¹¹⁴ ש"מאד יש לזהר בה .. אם לא יתן לו מיד", והיינו, שזהו ענין שאינו סובל דיחוי אפילו לרגע אחד בשביל איזה ענין שיהי'.

הקב"ה צוה "ואהבת לרעך כמוך"¹²⁶ — עליו לקיים הציווי "ואהבת לרעך כמוך"; הקב"ה צוה "הוכח תוכיח את עמיתך"¹²⁷ — עליו לקיים הציווי "הוכח תוכיח את עמיתך". וגם אם כבר עשה זאת תשעים ותשע פעמים ולא פעל מאומה, "קול קורא במדבר" — צריך לעשות זאת "אפילו מאה פעמים"¹²⁸, וכמבואר במפרשים¹²⁹ שאין הכוונה רק מאה פעמים, ולא מאה ואחת, אלא זהו לשון הרגיל שמורה על ריבוי פעמים ללא הגבלות.

וכאשר טוען: חבל על הזמן, שהרי כבר ניסה תשעים ותשע פעמים ולא פעל מאומה — אומרים לו: הענין שלך הוא — לקיים "ואהבת לרעך כמוך", "הוכח תוכיח את עמיתך"; ואילו ההצלחה שבדבר — הרי זה ענין ששייך להקב"ה.

אך אין הכוונה שכיון שהתורה אומרת לו "ואהבת לרעך כמוך", "הוכח תוכיח את עמיתך", "ולא תשנא את אחיך בלבבך"¹²⁷, אזי ילך ויערוך "מחקר" בנוגע לכל פרטי הענינים שבוה שנתבארו במפרשי התורה וכו'; עליו רק לראות מ"ש בענין זה בשולחן-ערוך, ששם נאמר הציווי והענין כפשוטו.

ואדרבה: הדרך לבוא להבנת ציווי התורה, "נשמע" שפירושו "נבין" — אף שבעצם הרי זה שלא בערך, שהרי מדובר אודות שכל האדון שהוא אדונו של עולם, שאינו בערך כלל לשכל האדם, ואין זה אלא בגלל ש"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", ו"הנותן בעין יפה נותן"¹³⁰ — הרי זה דוקא ע"י הקדמת "נעשה" ל"נשמע".

וכאשר עושים זאת מיד, כציווי השו"ע שנתנית הצדקה צריכה להיות מיד (אפילו לא כפי שהי' אצל גדול בישראל כמו נחום איש גם זו), שזוהי גם התנועה של עשיית תשובה מיד — אזי זוכים לגאולה האמיתית והשלימה, שהרי "אין ישראל נגאלין אלא בצדקה"¹³¹, ובקרוב ממש, ובלשון הרמב"ם⁷⁸: "הבטיחה תורה .. (ש)מיד הן נגאלין".

* * *

(129) ראה לקו"ש חל"ד ע' 87. וש"נ.

(130) ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(131) רמב"ם הל' מתנ"ע רפ"י.

(126) קדושים יט, יח.

(127) שם, יז.

(128) ב"מ לא, א.

(113) וירא כב, ג והפרשי"י.

(114) יו"ד רסרמ"ז.

(111) תניא אנה"ק סכ"א.

(112) ישעי' מא, ח.

וכמדובר לעיל (ס"ח), שבשעת מתן־תורה היתה עבודה קשה, כיון שלא ידעו אם זו תהי' "תורת חיים" ש"היא חיינו ואורך ימינו", או שזהו רק עול קשה של מלכות שמים, והי' צורך בענין של אמונה; משא"כ לאחר ששעברו אלפי שנים ממתן־תורה.

וכאמור לעיל שכבר ניסו אצל בני" את כל השיטות — החל מ"עגל הזהב" מיד לאחר מ"ת, וכן העגל שהי' בזמן הבית בדין ובבאר־שבע,

— שהעמיד אחד שהי' למדן מופלג, כדאיתא בגמרא במסכת סנהדרין¹²² ש"תורתו... לא הי' בה שום דופי", כ"שלמה חדשה"¹²³ ש"אין בה שום דופי", "ושניהם (הוא ואחי' השילוני) לבדם בשדה", ש"כל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה" —

ועד לימינו אלו, שעושים "ענין" גם מ"עם־הארצות" — שלא לחנך ולחזק ילד בשיטה מסויימת, כדי שלא להכריחו ולשלול אצלו ענין הבחירה, ורק לאחר שישגדל הנער וידע "מאוס ברע ובחור בטוב" (כלשון הכתוב בישעי¹²⁴), אזי יספרו לו שישנם כל מיני דתות, וישלחו אותו ללמוד אודות כל מיני אמונות טפילות (ועד לענינים של אכזריות) שאין להם כל שחר אפילו בשכל הפשוט, ויסמכו עליו שבגיל שמונה עשרה או עשרים ימצא את דרכו בחיים!

והנקודה שבדבר — שבנוגע ל"מחקר", יש לסמוך על דברי ימי בני" במשך אלפי שנים, שבהם כבר ערכו את כל סוגי ה"מחקרים", לבחון מהו הענין בחיים שיביא לידי קיומו של יהודי, ומהי השיטה בחיים שמביאה להיפך הקיום כו'. ובשביל זה אין צורך באריכות זמן של כמה שנים, ואפילו לא חדשים ושבועות; זהו דבר ברור ומנוסה כבר, כמדובר כמ"פ בארוכה.

לב. וכאמור, אין הענין והכוונה בזה לומר "מוסר", אבל עכ"פ יש צורך ב"קול קורא", וכמובן גם מהלשון בתנ"ך¹²⁵: "קול קורא במדבר", שמזה גופא מוכח שאפילו כאשר לפי שעה הרי זה בבחינת "קול קורא במדבר", אין רשות לוותר על ה"קול קורא".

וכמדובר כמ"פ, שהצלחת העבודה שייכת להקב"ה, אבל העבודה של יהודי ("סלוזשבא יעוורייסקאָיא") היא — לעשות מה שהקב"ה צוה עליו:

(122) קב, א.

(123) מלכים־א יא, כט.

(124) ז, טר"ז.

(125) שם מ, ג.

וכדי לעורר יותר, מוסיף ומביא בשו"ע גם סיפור — אף שבדרך כלל הובאו בשו"ע רק דינים, ועד שבכל ריבוי הסימנים שישנם בשו"ע יש רק סיפורים אחדים, וא' מהם הוא סיפור זה¹¹⁵ — "כעובדא דנחום איש גם זו"¹¹⁵.

ולהעיר, שכיון שנחום איש גם זו הי' רבו של רבי עקיבא¹¹⁶, ה"בונה" של תורה שבע"פ כולה — "כולהו אליבא דרבי עקיבא"¹¹⁷, הרי מובן, שדחייתו לרגע את נתינת הצדקה לעני ("עד שאפרוק מן החמור") לא היתה באופן שבאותו רגע הי' במעמד ומצב של הנאת עצמו, או סתם רגע בחיים, אלא מדובר אודות חייו של נחום איש גם זו, רבו של רבי עקיבא, המקור של כל תורה שבע"פ; ואעפ"כ, כיון שלא נתן צדקה לעני מיד, אירע רח"ל הסיפור המובא בשו"ע.

ודוגמתו בנוגע להמדובר לעיל שהענין הראשון שבו צריך לעסוק בכל מדינה ומדינה ועיר ועיר הוא חינוך הנוער — שאין זה כמו גבאי צדקה שצריך לחשוב ולחפש היכן נמצא העני, אלא צריך רק לקיים את הציווי "לא תקפוץ את ירך"¹¹⁸, כיון שה"עני" בא אליו ודופק ומרעיש כו', ועד כדי כך גדלה עניותו, שאינו יודע במה צריכה להתבטא החיות שלו, וכיצד ימלא את הריקנות שבו!

ל. ועד"ז בנוגע לענין השני שדובר אודותיו:

ישנם עשרות אלפים יהודים שיצאו מעבר למחיצה של מדינה שבה לא היתה להם אפשרות (אפילו ע"י מס"נ) לחיות חיים יהודיים (מלבד נקודות ספורות שהיו יכולים לעמוד בהם מתוך מס"נ), ופעלו על עצמם למסור נפשם ולשבור לגמרי את כל סדר חייהם המסודרים ולהתחיל את החיים מאל"ף, מתוך תקוה שבצאתם מהמיצר ושבי' יוכלו "למצוא את עצמם" — שזהו מה שהם רוצים, אבל בעצמם אינם יודעים מהו הצמא והרעב שלהם;

ובצאתם משם, עומדים בתמהון גדול על כך שמסביבם מתעסקים בענינים של מה־בכך!

אפילו אלו שמסייעים להם — מסייעים רק בענינים טפלים;

ואפילו אלו שכבר רוצים לעשות משהו בענינים חשובים — מקשרים זאת עם תנאים שונים ומשונים: עליו להרשם לארגון פלוני ולמפלגה פלונית, ולקבל על עצמו התחייבויות מסויימות¹¹⁸, ואז יעשו לו

(115) ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 335 בהערה.

(116) ראה חגיגה יב, סע"א.

(117) סנהדרין פו, רע"א.

(118) ראה לקמן ס"ו.

טובה ויתנו לו האפשרות להתנהג כיהודי בחייו במשך כל היום כולו, ולחנך כך את בניו ובנותיו — שבשביל זה מסר נפשו לשבור את כל מה שהי' לו שם ובלבד לצאת מן המיצר ושבי'!

זהו דבר שלא הי' לעולמים! — כשמסבירים מה שקורה כאן, הנה לומר על זה "שומו שמים" הרי זה ביטוי מדי חלש!...

במקום לדאוג ל"חדרים" ו"ישיבות" ובתי-חינוך על יסודי התורה והמצוה לילדות עבור העולים החדשים — עורכים אסיפות בכל מקום ומקום, ודנים את מי למנות לחלק את הכסף, ולאח"ז עורכים אסיפה חשאית — חדר לפנים מחדר, ומזהירים שאף א' לא יספר על זה, כיון שאם יתפרסם הדבר בעיתון אזי יתעורר רעש, שהרי זה לא יפה... — לקבוע "תנאים" לנתינת העזר: כיון שלאחר משך זמן יערכו "בחירות", הנה מי שיבחר עבורם, יקבל את העזר הדרוש לו!

[ובמה מתבטא כבר העזר? — בה בשעה שהי' לו כל טוב גשמי בהיותו מעבר השני של המחיצה; הוא בא לכאן כדי למצוא יהדות!...].

אפילו בנוגע לעזר גשמי הרי זה גם דבר מבהיל, וראי' לדבר, שאלו שעורכים את האסיפות מזהירים שלא יתפרסם הדבר ברבים ח"ו! — אלא שיש כלל בגמרא¹¹⁹ ש"כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא לית בה משום לישנא בישא" (לשון הרע), ולכן, בו ביום נודע הדבר! ואעפ"כ, לא מנע הדבר שבאסיפה השני' יחזרו וידברו באותו נוסח!

לא. ולאחרי כן ניתוספה צרה חדשה:

כיון ש"עם חכם ונבון הגוי... הזה"¹²⁰, כפי שאומרת התורה ש"היא חכמתכם ובינתכם"¹²⁰, הנה כשמתחילים לומר: "עשו משהו עבור הנוער", "עשו משהו עבור העולים החדשים", ישנו מיד המענה — שלהיותו איש חכם ונבון, ואינו אוחד מהסדר ד"עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו"⁹⁸, הנה לכל לראש יש לבחור אנשים חשובים שיערכו "מחקר" (כפי שנקרא כאן בעדינות: "ריסורטש"), וכדי שה"מחקר" יהי' באופן טוב ומבוסס, יש צורך בכמה שנים, ובמילא דרוש בשביל זה הון תועפות!

לכל לראש "מרויחים" מזה — שלוקחים את הכסף שעל ידו היו יכולים להחיות עשירות אלפים מהנוער היהודי שיוכלו לשוב לצור מחצבתם, ומשתמשים בו עבור מחקרים שאין בהם כל צורך לגמרי!

התועלת היחידה שיש ממחקרים אלו היא — שתהי' "פרנסה" עבור אותם אחדים שמתעסקים במחקר זה!...

וע"פ רוב בוחרים (לא עניים, אלא) כאלו שגם בלאה"כ יש להם פרנסה בהרחבה, אלא ש"מי שיש לו מאתיים רוצה ד' מאות"¹²¹ (ולהעיר, שבמארז"ל הנ"ל אינו מפרט יותר מזה; אבל עכשיו, שחיים בעולם שיש בו חידושים, אוחזים כבר במצב ש"יש לו ארבע מאות" ו"רוצה שמונה מאות", ועוד מוסיף ו"מהדר" לרצות ב"פ ככה, ג' ד' וה' פעמים ככה!), ונוסף גם ענין הכבוד ש"חכם יתקרי" ו"רבי יתקרי" — הוא זה שיחרוץ גורלם של עשרות אלפי נפשות, אם לאחרי שלש שנים יתנו להם כמה פרוטות כדי להעמיד להם "מלמד" שילמד עמהם "אל"ף-בי"ת" בנוגע למציאות שלהם — מהו יהודי ומהי יהדות, או שמסקנת ה"מחקר" תהי' — כפי שכבר אירע בעבר — שיש לערוך מחקר נוסף לבדוק ולהחליט אם המחקר הקודם הי' נכון או לא, ואז ידעו איך להתקדם וכו' וכו'!

והגע עצמך: יהודים עברו כבר כל מיני צרות, וכל מיני שיטות שנוסו (לא על בעלי-חיים, כנהוג בחכמת הרפואה, אלא) על יהודים חיים... כל מיני השיטות בחקירה ובפילוסופי', באמונות טפלות ובכפירה רח"ל — נוסו כבר: פלוני בן פלוני — על בן, פכ"פ — על תלמיד, ופכ"פ — סתם כך על יהודי;

אלא כיון שיש לו השפעה, עלה בדעתו בקומו היום משנתו, שלפי מעמד ומצב ההוה יש לנסות שיטה מסויימת שיתכן שהיא אמיתית, ולכן סבור שאין צורך בתורת משה, שניתנה ב"מדבר", כשעדיין לא היו במציאות כל עניני הגדלות שהמציאו לאחרונה...

ולכן — ממשיך לטעון — לכל לראש עליו לערוך "מחקר" כיצד ליישם שיטה זו בחיים, וכדי שה"מחקר" יוכל להיות כדבעי, "על מי מנוחות", הרי זה צריך להיות באופן שיוכל לישב במנוחה בביתו, ובשביל זה צריך ליתן לו הון תועפות; ומה שנעשה בינתיים בחוץ, ויתירה מזה: מה שנעשה בפנים, עם הבן או הנכד שלו, ילד או ילדה — אין זה ענינו; הוא עסוק ב"חכמתכם ובינתכם" — עריכת ה"מחקר"!... ובכן: זוהי הצרה הכי גדולה — שלאחרי שעברו אלפי שנים ממתן-תורה בהר סיני, מחפשים מחקרים חדשים!

(121) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. ועוד.

(120) ואתחנן ד, ו.

(119) ב"ב לט, סע"א ואילך.